

# Z ANIMATEKO NAPREJ

10. mednarodni  
festival  
animiranega  
filma Animateka  
(2.-8. december 2013)

Bojana Bregar

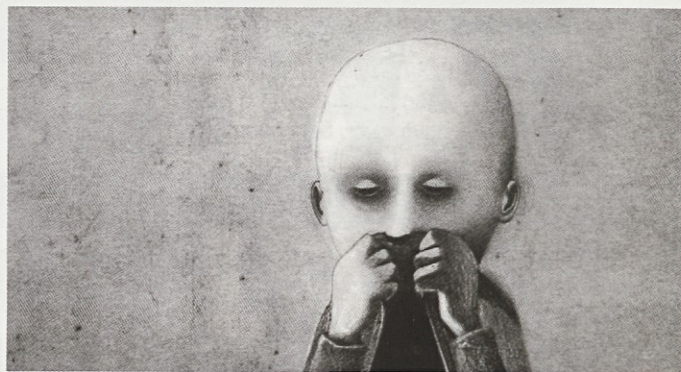


Festival Animateka se je v praznični ediciji ozrl v svojo preteklost in hkrati namignil, kaj se bo z njim dogajalo v prihodnje. Če najprej obračunamo s preteklostjo; v sklopu programa sta potekali dve obsežni retrospektivi. Fokus na Češko se je osredotočal na nastanek animiranega filma v tej državi, tako da je bila pozornost na izboru filmov iz češkega filmskega arhiva, predvsem na zgodnjih, večji del reklamnih in propagandnih animacijah, ki so bile mednarodno redko ali nikoli predvajane. Bolj znani so filmi iz povojnega obdobja, ko je množica studiev prispevala k izoblikovanju značilnega poetičnega sloga češke animacije ter omogočila delo mnogim izmed danes znanih mojstrov animacije, kot sta Jiří Trnka in Jan Švankmajer.

Druga retrospektiva, Animirani film in ples, je skušala začrtati zgodovinski razvoj povezovanja teh dveh umetniških medijev, ki oba temeljita na gibanju. Kot je zapisano v spremnem tekstu Milena Alempijevića, naj bi festival »z usmerjanjem pozornost ljubiteljev animiranega filma h konceptu plesa kot temi ali motivu animiranih filmov na najboljši možen način afirmiral pristop k ritualnemu, družabnemu in umetniškemu plesu kot človekovemu ontološkemu temelju.« Sklop je tako zaznamovala eklektična mešanica animacij, od legendarnih ameriških »cartoonsov« z Betty Boop Dava Fleischerja, prek umetniško avangardnih abstrakcij Normana McLarna do sodobne videospotovski estetike in simbiotičnih projektov, ki sodobni ples hvaležno združujejo z animacijo.

**Animacija in ples sta bila v ospredju tako otvoritvene kot zaključne prireditve. Še posebno impresivna je bila otvoritvena predstava, saj smo si lahko obiskovalci v dvorani Kinodvora v 3D stereoskopski tehniki ogledali trojico kratkih filmov, ki so predstavljali vizualni presežek večera, če ne kar celotnega festivala.** Otvoril ga je **Gloria Victoria** (2013, Theodore Ushev), film v Kanadi živečega bolgarskega animatorja, ki je bil letošnji rezidenčni umetnik Animateke in član žirije. Poigravanje z umetniškimi ter kulturnimi ikonami 20. stoletja, ki se prelivajo in neusmiljeno napredujejo iz vojne v vojno v taktu Šostakovičeve Leningrajske simfonije, je pustilo precej močan pečat večeru, predvsem pa je poskrbelo za zanimiv kontrapunkt k naslednjim filmom. Med njimi velja omeniti film **ORA** (2011, Philippe Baylaucq), ki je svojevrsten eksperiment, posnet v 3D termični tehniki. Kamere, ki se sicer konvencionalno uporabljajo za namene vojske, so tokrat snemale gibanje plesalk in plesalcev – torej so zaznavale in beležile zgolj telesno toploto. Rezultat je skorajda otipljiva, a hkrati paradokсно izpraznjena mesenost teles v odprtem prostoru, ki je v kombinaciji z zanimivo plesno koreografijo le redko koga pustila ravnodušnega. V luči popularnih debat o (ne)smiselnosti 3D filmskih podvigov se zdi, da prav taki projekti lahko podelijo legitimnost uporabi tehnologije, ki z dodatno dimenzijo dejansko prispeva in izboljša doživljanje prostora kot umetniškega medija v filmu.

Po tridimenzionalnem uvodu v festival je preostanek prvega večera Animateke pripadel celovečernemu animiranemu filmu **Trgovinica za samomore** (Le magasin des suicides, 2012, Patrice Leconte). Ta je nastal po zelo uspešni istoimenski literarni predlogi francoskega pisatelja Jeana Teuléja, ki je bil ob režiserju



Odsoten



Gloria Victoria

gost festivala, skupaj pa sta naslednji dan na t. i. delovnem zajtrku spregovorila o nastanku filma. *Trgovinica za samomore* je sicer prešerno morbidna filmska sestrična Addamsovih, postavljena v ne prav daljno prihodnost, v kateri se depresivna francoska populacija vneto trudi iztrebiti samo sebe prek uporabe najrazličnejših (samo)morilskih sredstev. Prav ta so kruh in mleko bizarne družine Tuvache, s podjetnim patriarhom Mishimo na čelu, ki z ženo in otrokoma uspešno vodi malo trgovino sredi mesta, dokler se mu ne rodi najmlajši sin. Ta je na grozo vseh ostalih članov družine povsem srečen in nasmejan in s tem povsem nesprejemljiva grožnja uspešnemu imperiju, ki se zanaša na permanentne samomorilske tendence svoje klientele. Obe projekciji filma med festivalom sta bili razprodani, čemur je najbrž botrovalo tudi dejstvo, da je knjiga med slovenskimi bralci precej dobro znana. Film ima v 2014 že zagotovljeno distribucijo v Kinodvoru.

Poleg omenjenega Usheva so bili v letošnji žiriji še štirje člani: avstralski animator Dennis Tupicoff, britanski režiser in predstojnik dodiplomskega programa animacije na univerzi Middlesex Jonathan Hodgson, Vanja Andrijević, producentka in generalna direktorica v hrvaškem Bonobostudiu, ter Chris Robinson, programski vodja Ottawskega mednarodnega festivala animiranega filma in publicist, pa tudi scenarist animiranega dokumentarnega filma **Lipsettovi zapisi** (Les journaux de Lipsett, 2010), ki ga je režiral Ushev in ki smo ga prav tako videli na festivalu. Člani žirije so se predstavili v seriji filmskih sklopov, poleg tega so

bili tudi prisotni na okroglih mizah ter predavanjih, ne nazadnje pa so se vestno udeleževali tudi spremljevalnega programa, kar je poleg tega, da se dogaja na dveh (relativno) majhnih lokacijah, najbrž eden poglobitvenih razlogov, da na Animateki vlada nekako družinsko, celo intimno vzdušje. Med avtorji, gosti ter obiskovalci festivala se meje formalnosti precej hitro zabrišejo, kar prispeva k živahni atmosferi, sproščeni izmenjavi mnenj in možnosti vzpostavljanja stikov.

Letošnja konkurenca v kategorijah tekmovalnih filmov je bila zelo pestra. Poleg glavnega tekmovalnega programa sta potekala tudi evropski študentski ter Slonov tekmovalni program za otroke, kar je skupno pomenilo čez sto animiranih filmov, ki sta si jih ogledali že omenjena žirija ter v primeru Slonovega programa posebna otroška žirija. Zmagovalne filme festivala so razglasili v soboto, 7. decembra, v Centru kulture Španski borci, kjer je v duhu letošnje tematske rdeče niti festivala gostovala zaključna prireditev.

Za velikega zmagovalca Animateke je bil izbran film italijanskega animatorja Roberta Catanija **Odsoten** (La Testa tra le Nuvole, 2013), meditativno popotovanje po spominih in po nečem, kar je videti precej pusto življenjsko okolje občutljivega šolarja. Žirijo je prepričal z »imenitnim spojem ostrih zvokov in blago vznemirjajočih podob«. V konkurenci študentskih filmov je izbranec večera postal **Plug & Play** (2013, Michael Frei), ki ga je avtor v celoti zrisal s kazalcem, s katerim je risal po touchpadu, kazalec pa tudi igra pomembno vlogo v zgodbi o antropoidnih bitjih, ki imajo namesto glave vtičnice in vtiče in se po mili volji

priklaplajo in vklaplajo in motijo ustaljeni red stvari. Občinstvo je nagrado podelilo letošnjemu ljubljencu med domačimi animacijami, **Bolesu** (2013, Špela Čadež), ki je bil deležen tudi posebne omembe s strani žiranta Theodora Usheva. Med omejenimi so bili tudi odlični **Zajec in jelen** (Nyuszi és Óz, 2012) madžarskega animatorja Pétra Vácza, ki se v preprosti zgodbi o prijateljstvu med naslovnima likoma prepusti raziskovanju dimenzij prostora, **Veter** (Wind, 2013, Robert Löbel) in pa **But Milk Is Important** (2012), ki sta ga vsem neotipljivim človeškim fobijam posvetila simpatična mlada švedska animatorja Anna Mantzaris in Eirik Grønmo Bjørnsen.

**Animateki se v prihodnje obetajo spremembe, in sicer naj bi le še letos potekala v decembrskem terminu, leta 2015 pa naj bi postala spomladanski festival.** Za takšno odločitev naj bi obstajali predvsem pragmatični razlogi, povezani z zagotovitvijo sredstev za izvedbo festivala v prihodnje. Ta sprememba bi namreč omogočila realizacijo festivalskih dogodkov na odprtem, s čimer bo Animateka kandidirala za sredstva zavoda za turizem Ljubljana. Drugi razlog je povezava Animateke s partnerskim festivalom Animafest iz Zagreba, saj skupaj razvijajo profesionalni del festivala Odprta platforma, ki je bila letos prvič predstavljena v sklopu festivala, na njej pa naj bi študentom in drugim s še neuveljavljenimi projekti dali možnost, da se predstavijo morebitnim bodočim delodajalcem – studiem. Programski direktor meni, da je profesionalizacija pomembna razširitev festivala, ki želi tako sebi kot novi generaciji animatorjev zagotoviti prihodnost. Ta je v sedanjih razmerah močno odvisna od entuziazma in občutka solidarnosti v skupnosti, kar sicer ni najslabši obet za naslednja leta.

Boles

